

Az aránytalan politikai képviselet térbeli determinánsai:

termelődő földrajzi torzulások a magyar választási
rendszerben

Vida György
egyetemi tanársegéd

Szegedi Tudományegyetem
Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék

Szeged

2016.09.28.

A választási rendszerek

- Társadalmi igazságosság:
 - Minden állampolgár szavazata ugyanannyit kell érjen (Rawls J. 1971)
 - Deliberatív demokrácia (Sen A. 2003)
- Főbb típusok
 - Többségi rendszer
 - Listás rendszer
 - Vegyes rendszer

földrajz szerepe domináns
- Földrajzi aránytalanságok szimmetriája a fontos
 - Azonos országos eredménnyel a egyéni választókerületek azonos számát kell elnyernie az A és B pártnak

Földrajzi torzulások a választási rendszerekben

- Hat elkülönült torzulási komponens Johnston (2002) munkássága alapján:
- Malapportionment:
 - *Választókerületek megyéken belüli méretbeli különbségei*
 - *Választókerületek megyék közötti különbségei*
- Gerrymandering:
 - *A hatékony mandátumszerzéshez szükséges a pártok támogatottságának térbeli eloszlása egyenletes legyen*
- Reactive malapportionment:
 - *A választók távolmaradása*
 - *Harmadik és egyéb pártok mandátumgyőzelmei és szavazatai*

Célkitűzés és kutatási kérdések

- Magyarország választási rendszerében tapasztalható területi aránytalanságok és az erre ható tényezők rendszerben történő földrajzi elemzése
 - Miért volt szükséges új választókerületi beosztás?
 - Milyen földrajzi torzulások jellemezik a régi és az új magyar választási rendszert?
 - Erre milyen tényezők és területi folyamatok hatnak?

Kutatási módszertan

- Lépték, mint geográfiai probléma
- Módszertan szerepe

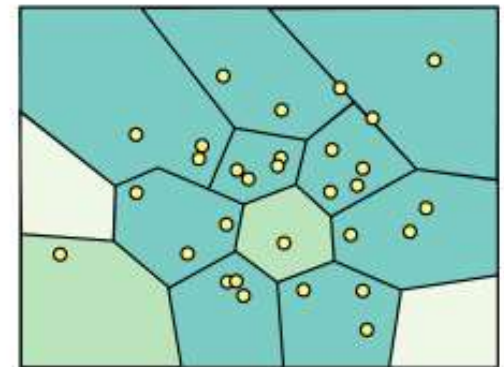
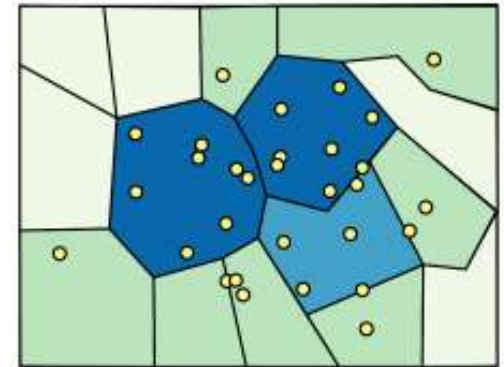
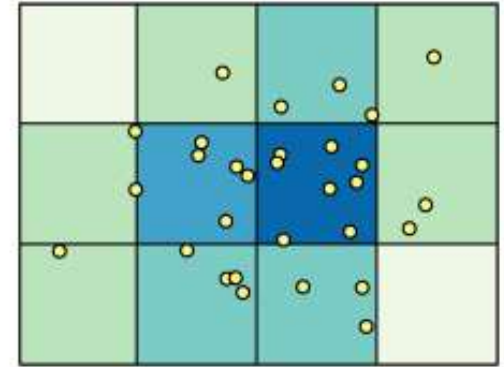

(Johnston, R. 2001, Shin, M.-Agnew, J . 2011)

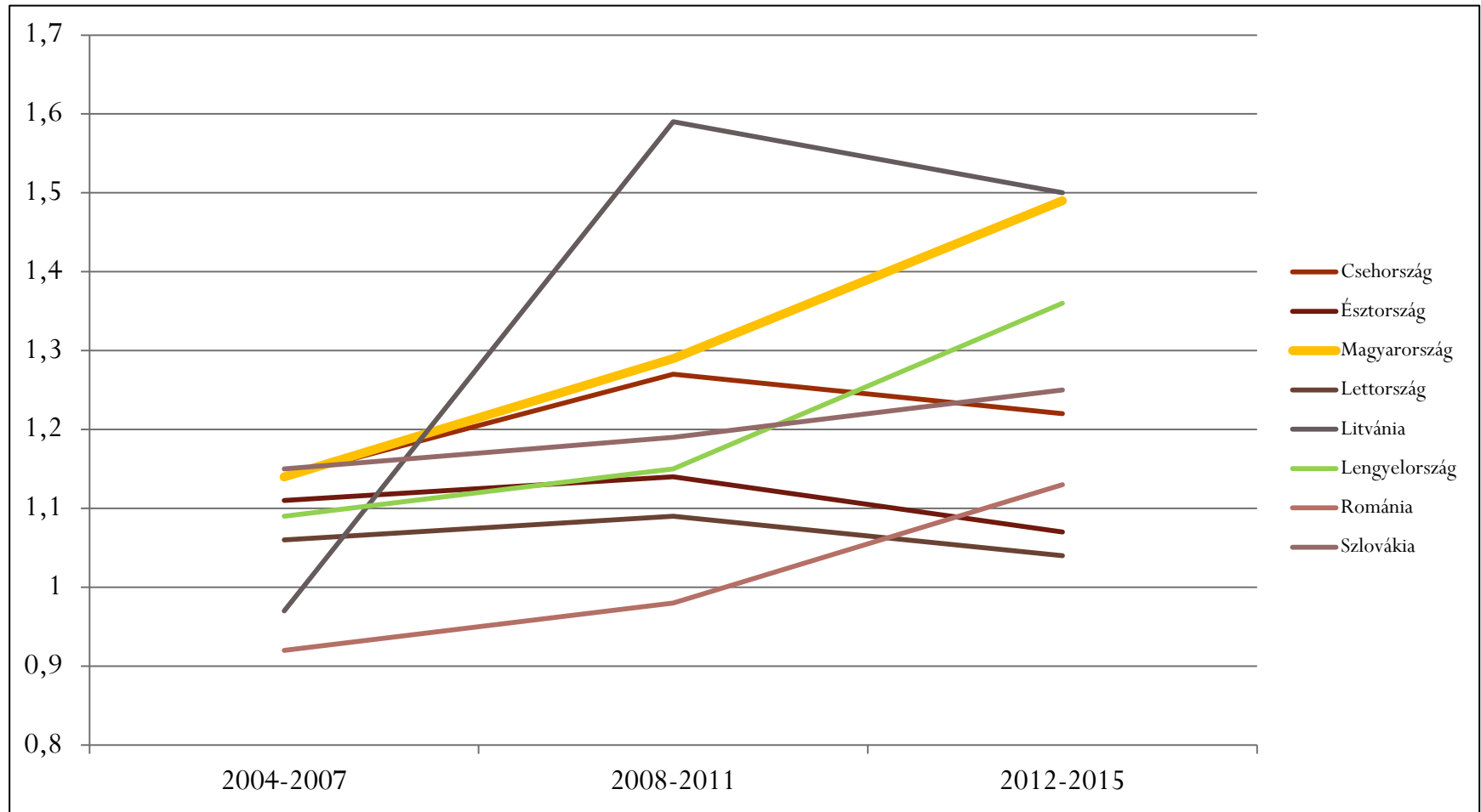
- Választókerületi és települési szintű adatok leíró statisztikájának összevetése

Matematikai statisztika

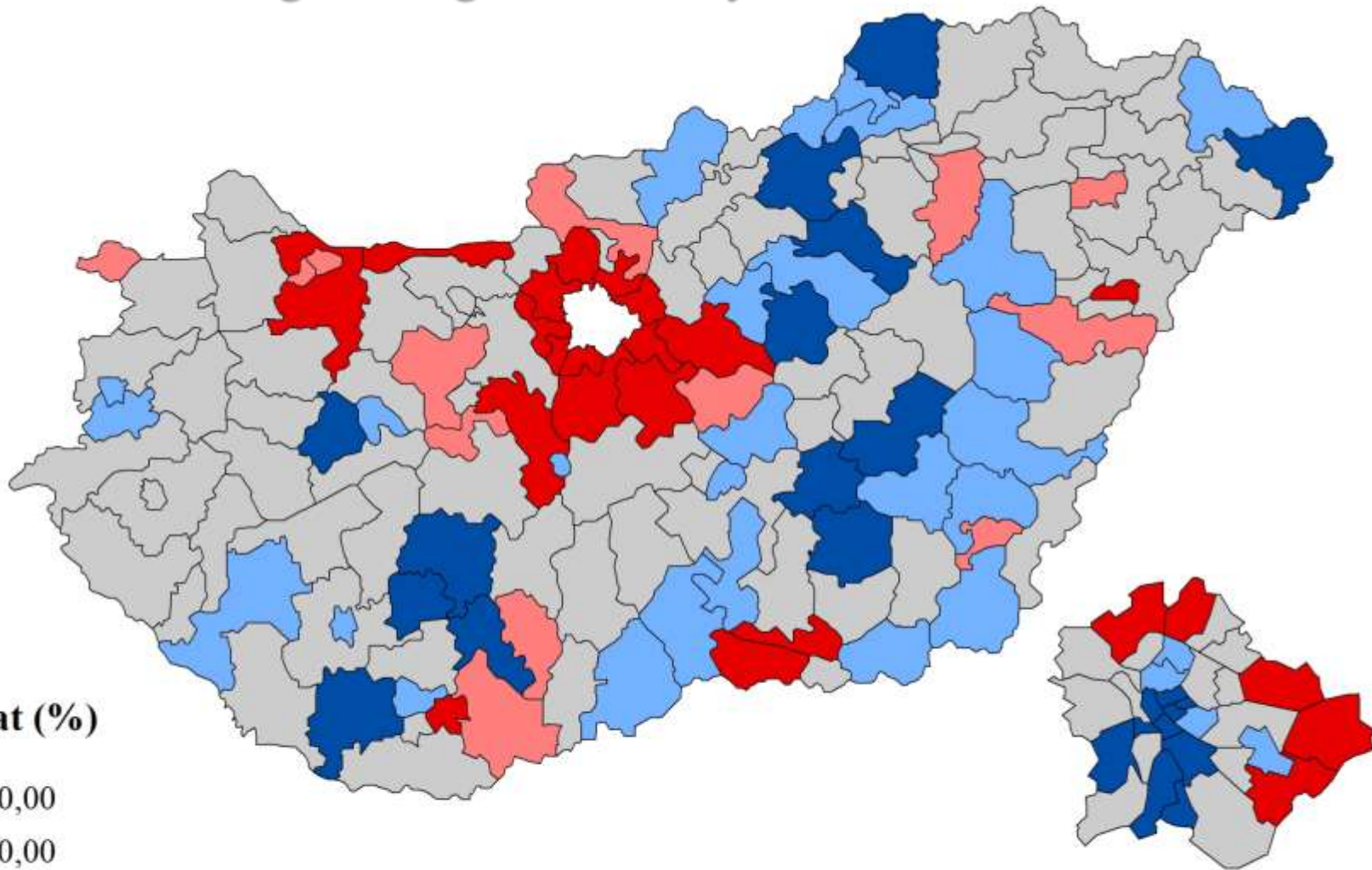
- Korreláció, regresszió,
 - Hierarchikus klaszteranalízis
 - K-közép klaszteranalízis
-
- Területi autokorreláció
 - Hot Spot Analysis (Getis-Ord G_i^*)

A győztes pártok mandátum/szavazatarányai néhány posztszocialista országban 2004-2015 között

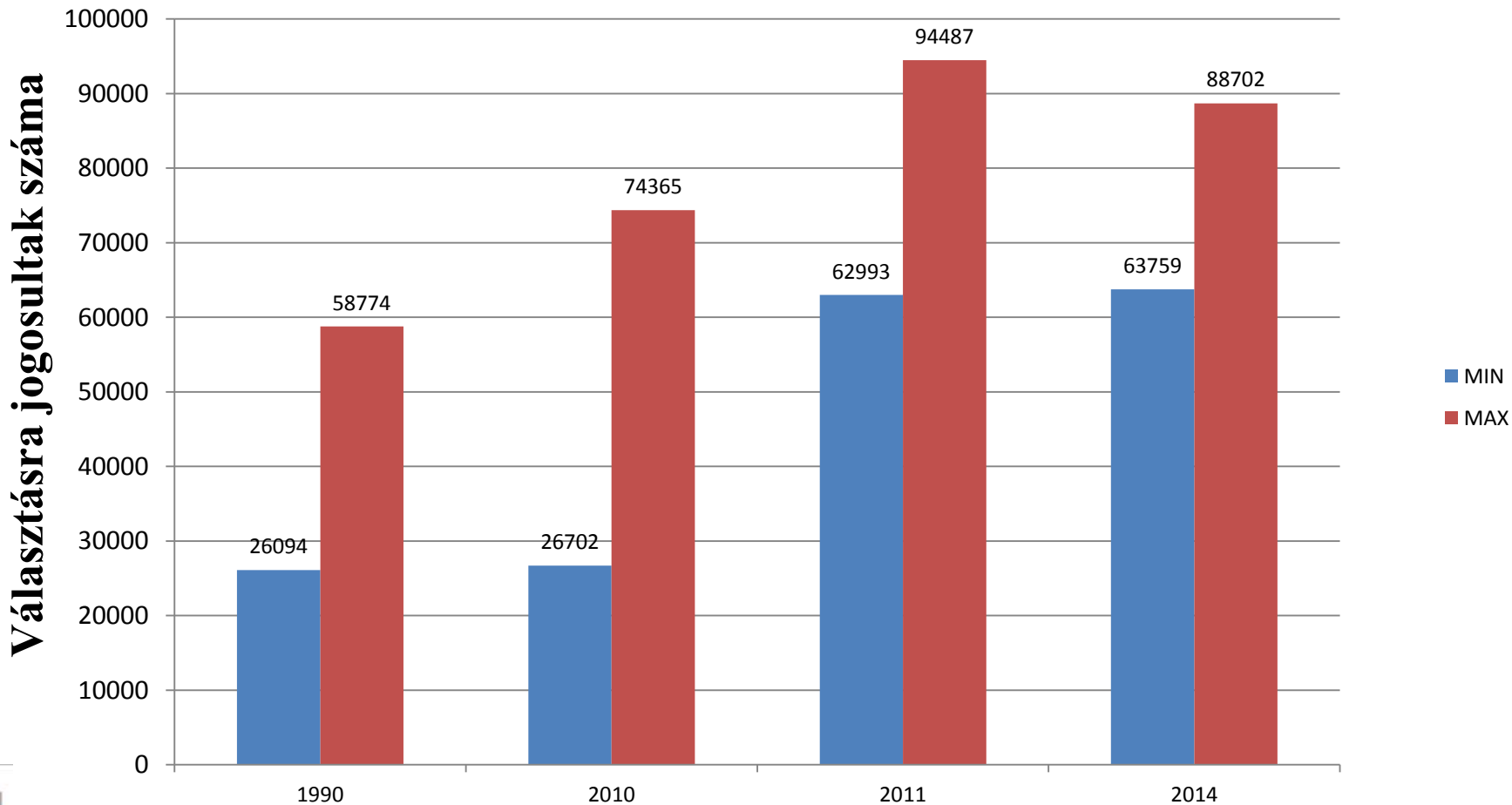
Az egyéni választókerületek választásra jogosultjainak aránya az országos átlaghoz viszonyítva 2010-ben

Jelmagyarázat (%)

Az egyéni választókerületek választásra jogosultjainak szélsőértékei 1990-2014 között

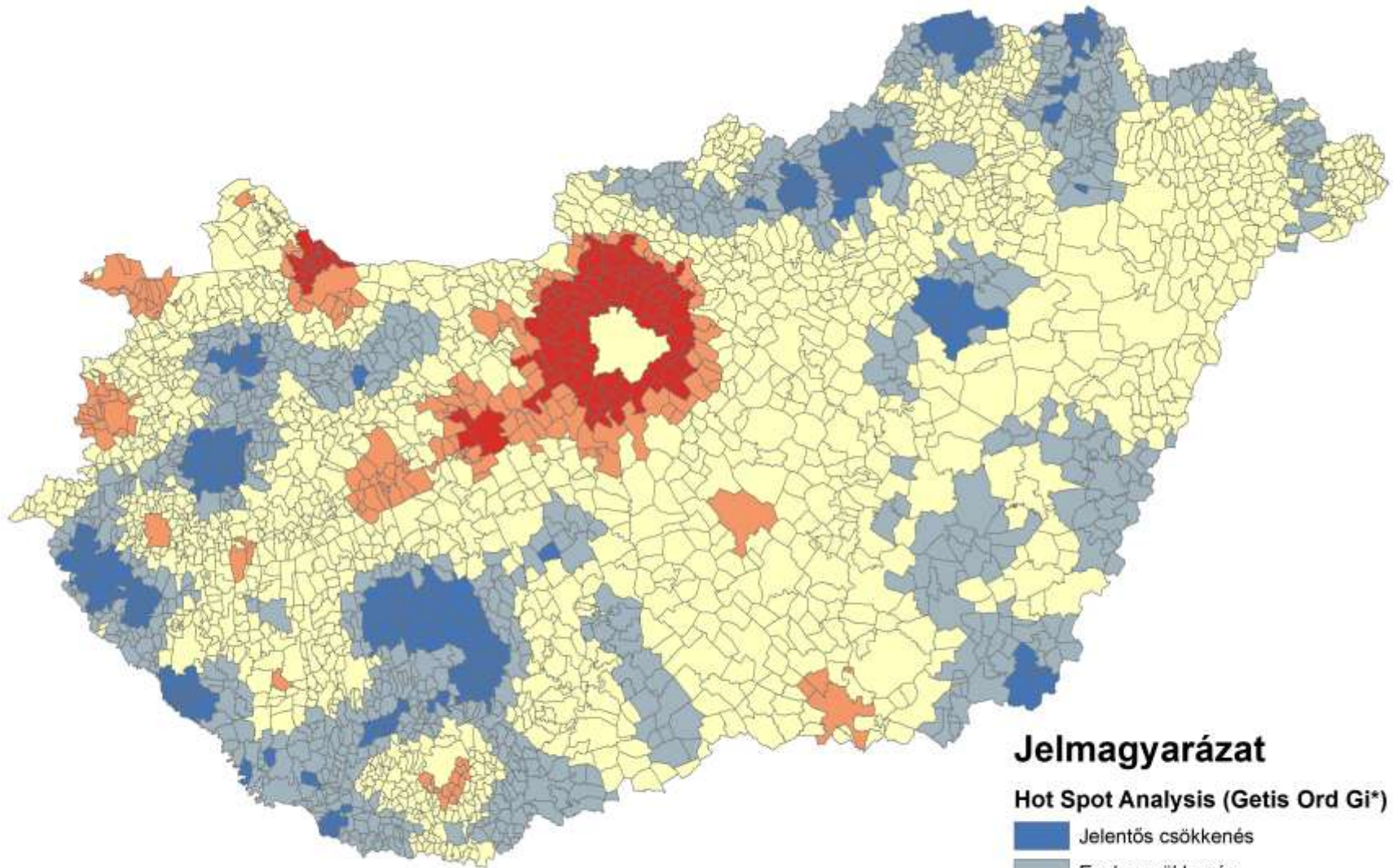

A választókerületek mérete, a részvétel és a pártlisták korrelációi 2002-2010 között

	Részvétel	Fidesz- KDNP * lista	MSZP lista	SZDSZ lista	MDF* lista	Jobbik lista	LMP lista
Választókerületek mérete 2002	0,122	0,012	0,003	0,021	-	-	-
Választókerületek mérete 2006	0,126	0,033	-0,044	-0,012	0,165	-	-
Választókerületek mérete 2010	0,189	0,044	-0,081	-	-	-0,114	0,091
<i>Választókerületek mérete 2011</i>	0,357	-0,544	0,543	-	-	-0,296	0,471
Választókerületek mérete 2014	0,054	-0,383	0,197	-	-	0,079	0,064

* 2002-ben Fidesz-MDF közös lista volt

Települési szintű népességváltozás 2001-2011 között

Jelmagyarázat

Hot Spot Analysis (Getis Ord Gi*)

- Jelentős csökkenés
- Enyhe csökkenés
- Átlagos
- Enyhe növekedés
- Jelentős növekedés

Részvételt befolyásoló tényezők

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,864 ^a	,746	,741	2,58816

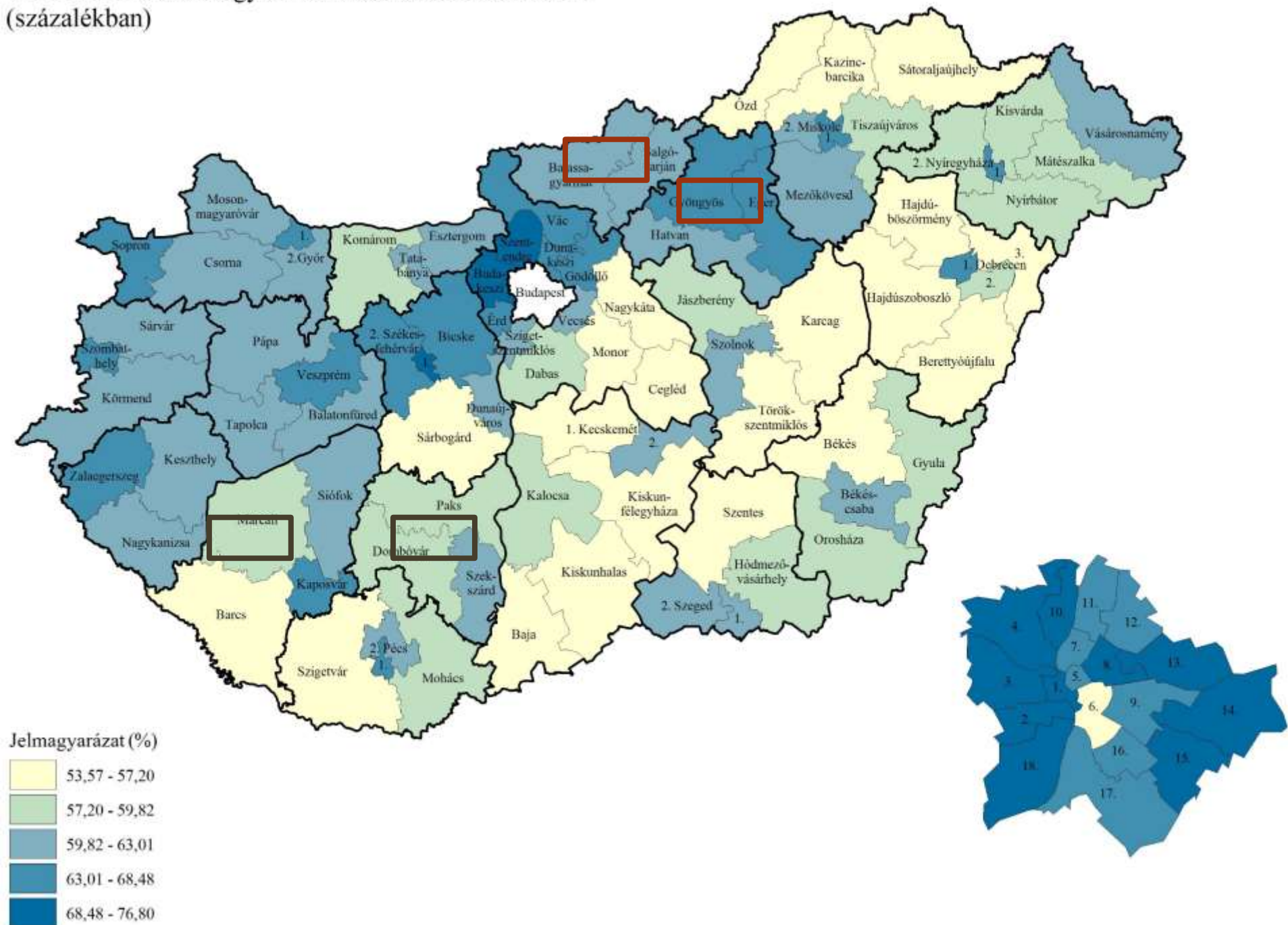
a. Predictors: (Constant), foglal_arany, fels_arany

Coefficients^a

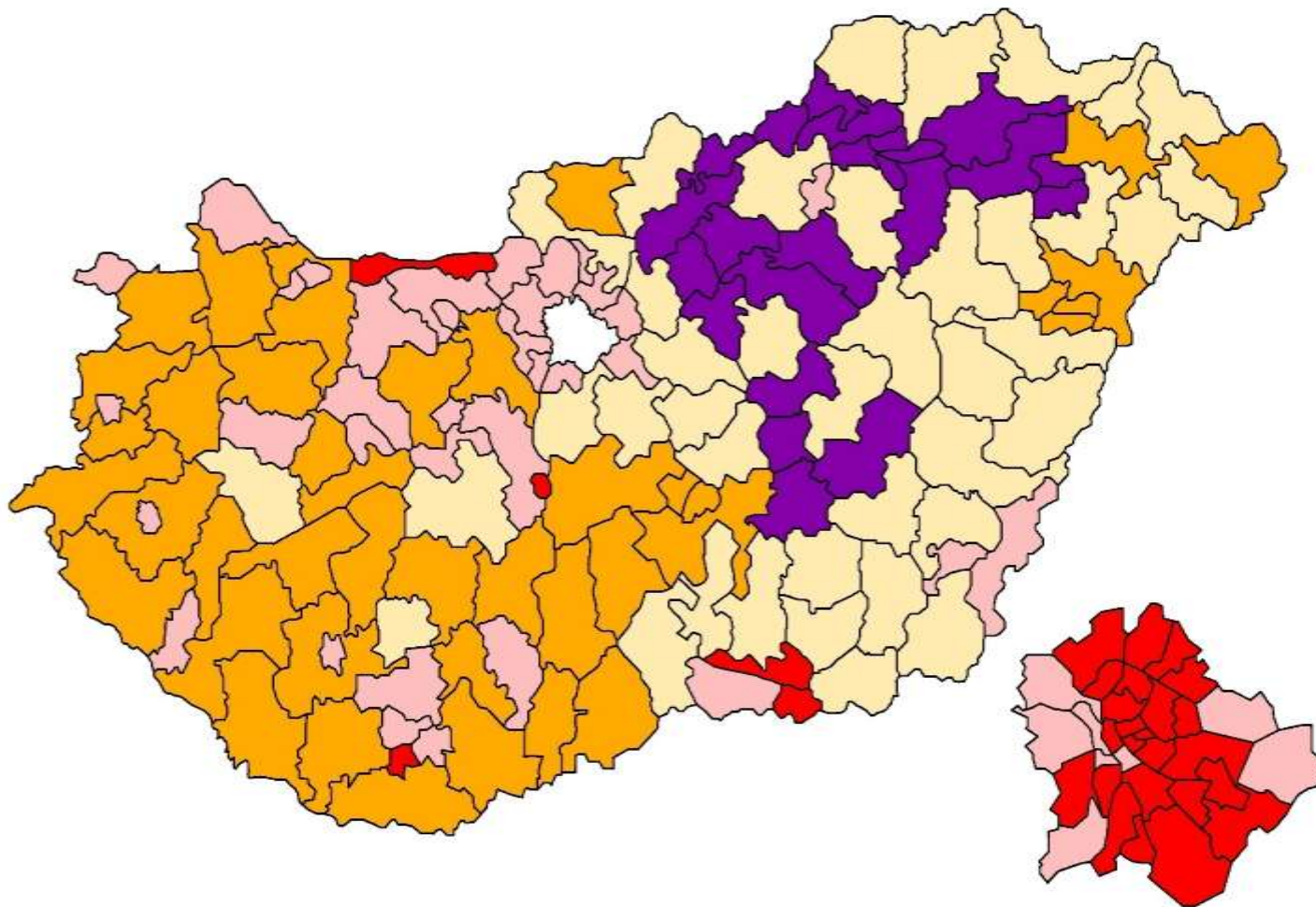
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	46,040	2,549		18,064	,000					
	fels_arany	,390	,034	,726	11,433	,000	,850	,748	,568	,612	1,635
	foglal_arany	,225	,072	,198	3,112	,002	,650	,293	,155	,612	1,635

a. Dependent Variable: Részvétel

Választási részvétel egyéni választókerületenként 2014 (százalékban)

A szavazateloszlás (gerrymandering) torzító hatásai

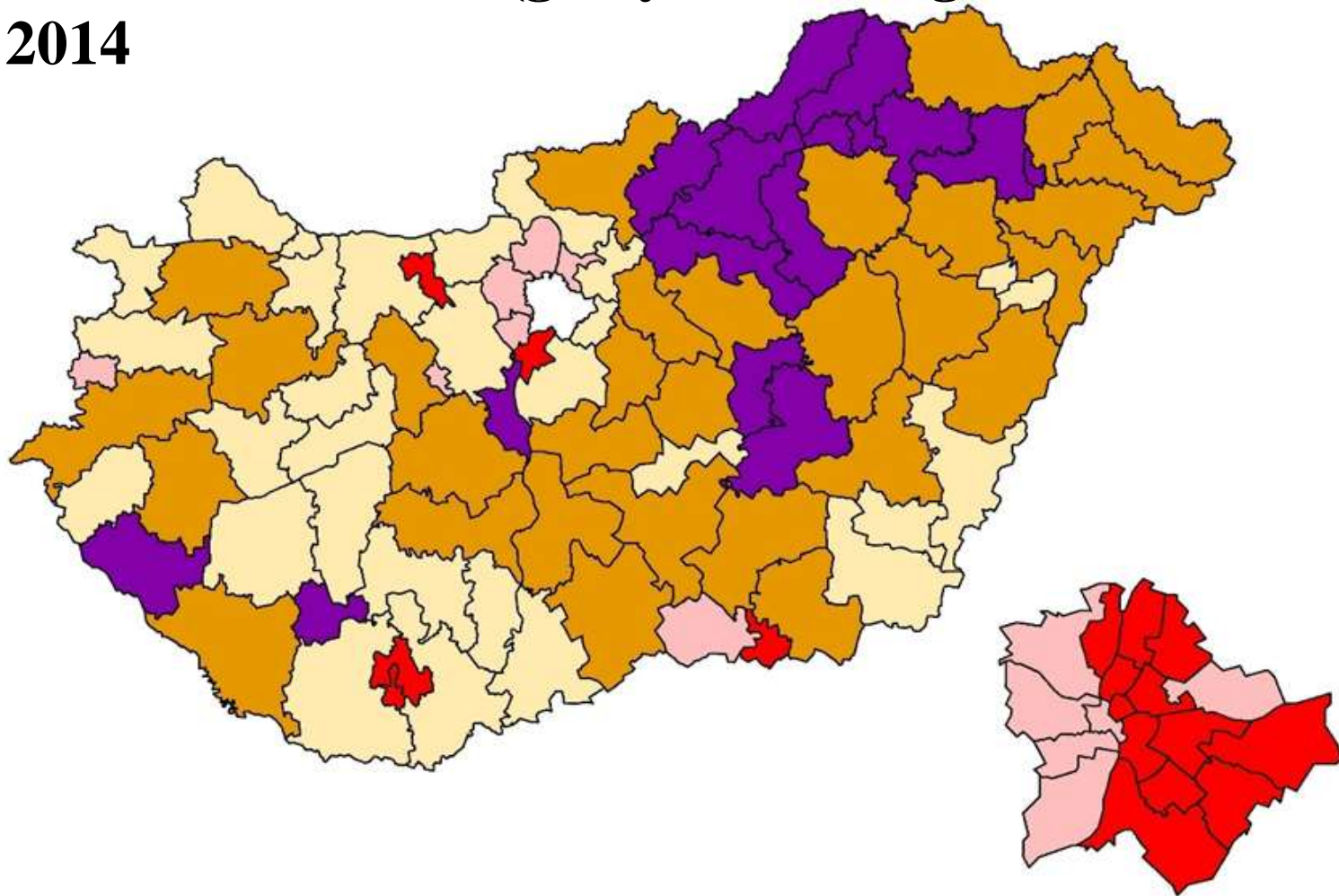
Final Cluster Centers

	Cluster				
	1	2	3	4	5
Fidesz-KDNP lista 2010	43,73	54,52	61,19	51,95	44,13
MSZP lista 2010	20,35	15,29	15,41	20,62	26,50
Jobbik lista 2010	26,11	21,97	14,59	13,06	11,60
LMP lista 2010	5,23	4,15	5,42	9,31	12,37

Jelmagyarázat

- Jobbik bázis
- Fidesz-KDNP előny, erősebb Jobbik
- Fidesz-KDNP bázis
- Fidesz-KDNP előny, erősebb balliberálisok
- MSZP bázis

A szavazateloszlás (gerrymandering) torzító hatásai 2014

Final Cluster Centers

	Cluster				
	1	2	3	4	5
Fidesz-KDNP lista 2014	36,35	48,86	43,83	38,22	46,67
MSZP-Együtt-DK-PM-MLP lista 2014	36,27	19,08	31,78	26,20	24,13
Jobbik lista 2014	15,05	25,34	12,17	28,11	20,25
LMP lista 2014	8,17	3,34	8,77	3,62	5,17

Jelmagyarázat

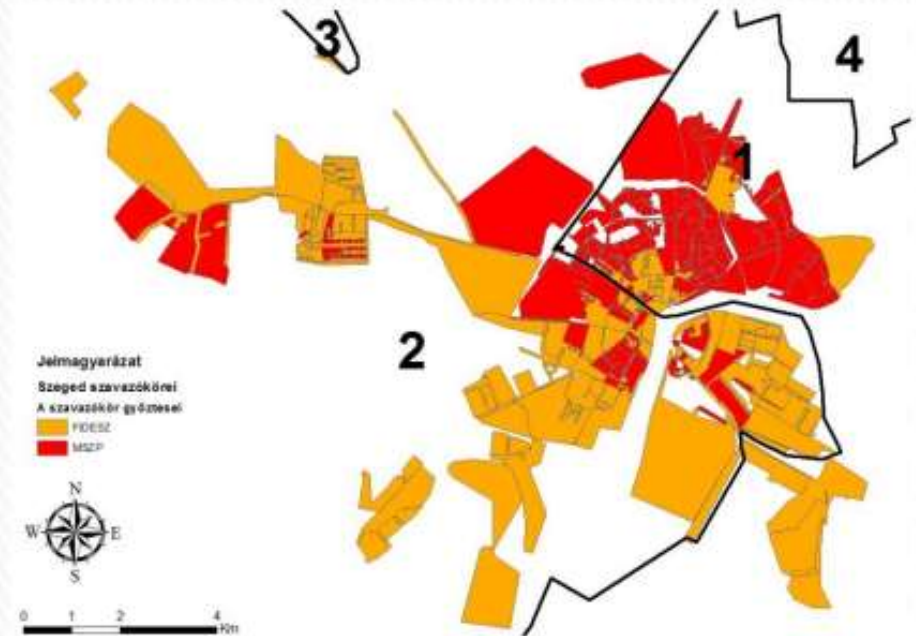
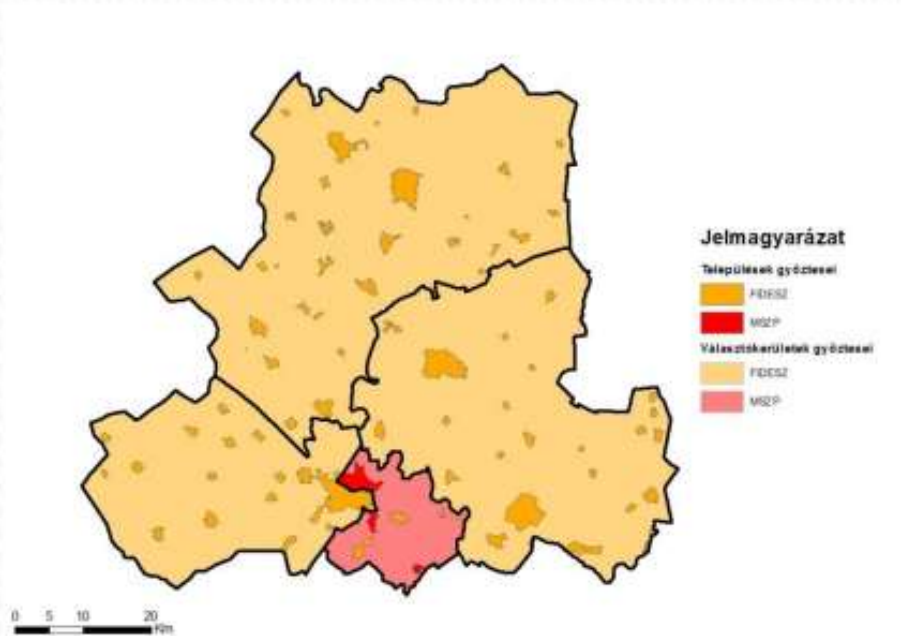
- MSZP-Együtt-DK-PM-MLP bázis
- Fidesz-KDNP bázis
- Fidesz-KDNP előny, erősebb balliberálisok
- Jobbik bázis
- Országos átlag bázis

A szavazateloszlás torzító hatásának (gerrymandering) vizsgálata

Súlyozott Gini-index értékek 2014

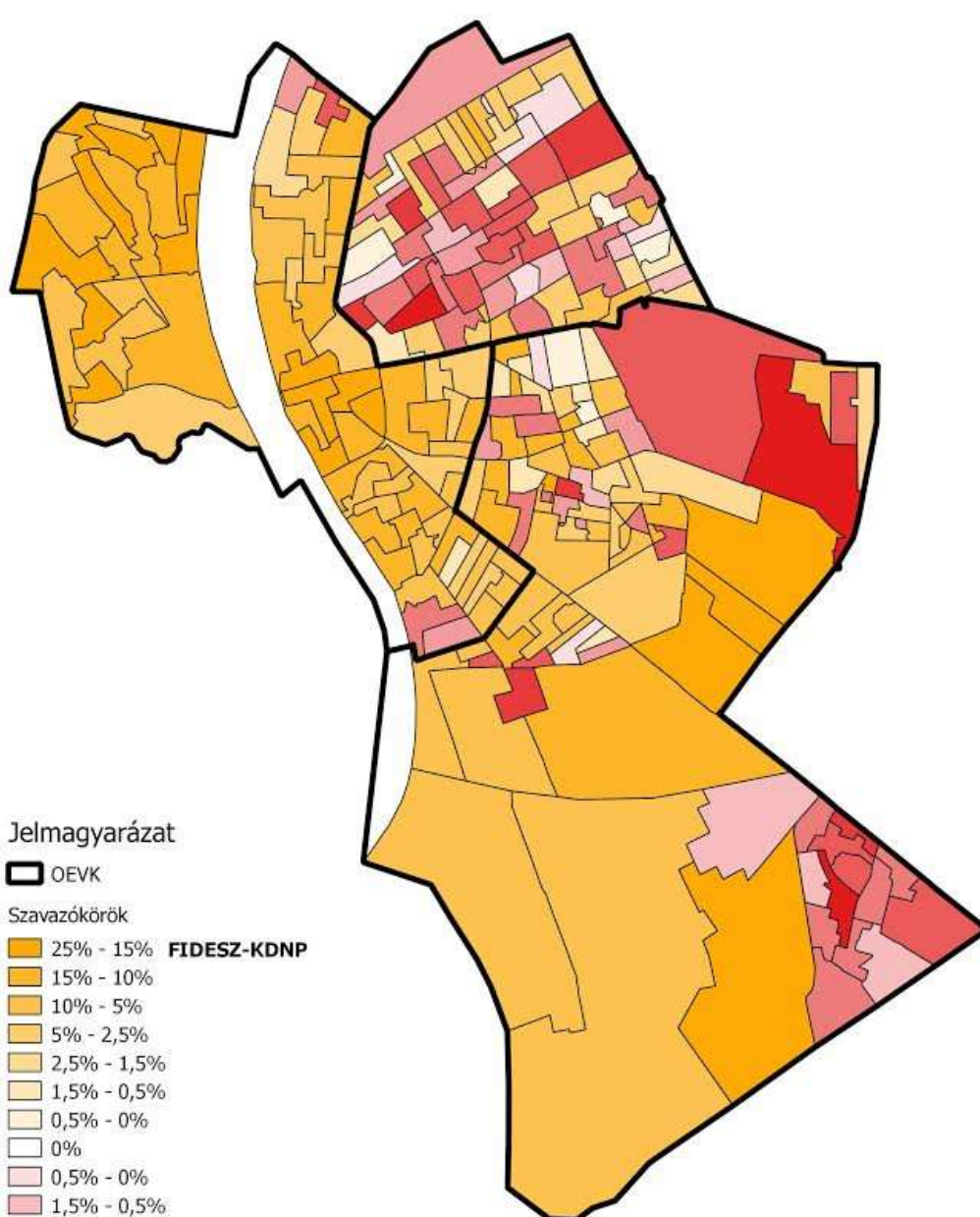
	Fidesz- KDNP* lista	MSZP lista	Jobbik lista	LMP lista
Települési szinten 2014	0,0985	0,1740	0,1926	0,2816
OEVK szinten 2014	0,0732	0,1414	0,1699	0,2497

A 2014-es országgyűlési választások Csongrád megye, Szeged

Az új választókerületi rendszer

Szeged szavazóköreinek győztesei

Jelmagyarázat

□ OEVK

Szavazókörök

- 25% - 15% **FIDESZ-KDNP**
- 15% - 10%
- 10% - 5%
- 5% - 2,5%
- 2,5% - 1,5%
- 1,5% - 0,5%
- 0,5% - 0%
- 0%
- 0,5% - 0%
- 1,5% - 0,5%
- 1,5% - 2,5%
- 2,5% - 5%
- 5% - 10%
- 10% - 15%
- 15% - 25% **MSZP-EGYÜTT-DK-PM-MLP**

Képlet:

$$\frac{((\text{MSZP-EGYÜTT-DK-PM-MLP}) - (\text{FIDESZ-KDNP}))}{(\text{ERVENYES})} * 100$$

Szavazóköri lépték

BP 1 OEVK

BP5 OEVK

BP6 OEVK

Összegzés

- Az új választókerületi beosztás létrehozása szükséges volt
 - Csökkentek a kerületek közötti méretbeli eltérések
 - Tapasztalható az új rendszerben is földrajzi torzulás
 - Választókerületek közötti méretbeli eltérések (malapportionment) hatásai kimutatható
 - Pártok támogatottságának hatékony eloszlására (gerrymandering) a szavazók is hatnak legalább annyira, mint a határrajzolás ténye
 - A torzulásokra a pártstruktúra és a szavazók térbeli koncentrációja is nagy hatással van
-
- Rövid időn belül felülvizsgálatokra szorul az új kerületbeosztás
 - A választók is újratermelik a területi torzulásokat

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

vidagy@geo.u-szeged.hu

vidagyorgy.vida@gmail.com

